

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

№ 16/4-34(96488)

„08” 05 2018 р.

Народному депутату України
В.Ю. Пташник

Шановна Вікторіє Юріівно!

У Головному управлінні уважно розглянуто Ваш депутатський запит підписаний разом з народними депутатами України П.М. Кишкаром, А.І. Шкрум, О.В. Єднаком, Т.Г. Остріковою, Ю.Б. Дерев'янком від 19 квітня 2018 року з приводу висновку управління за № 16/3-629/4614 від 17.05.2016 року від 17.05.2016 року на проект Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України» (реєстр. № 4614 від 06.05.2016 року). У запиті, зокрема, вказується, що «значна частина проблемних положень проекту, які суперечать нормам Регламенту Європейського Парламенту (хоча метою проекту є імплементація конкретного Регламенту), вводять у законодавство явно корупційні схеми та суперечать нормам чинного українського законодавства, не знайшли ніякого відображення у висновку ГНЕУ. Більш того, ГНЕУ ще й рекомендувало депутатам прийняти даний законопроект за основу, не відобразивши численну кількість викладених нижче зауважень та ризиків».

Крім цього, у запиті йдеться про те, що «з огляду на зазначене вище та керуючись положеннями Закону України «Про статус народного депутата України» просимо Вас:

1. Зазначити, чи вбачаєте Ви ризики у положеннях проекту № 4614, щодо яких вище наведено зауваження (просимо зазначити по кожному із зауважень окремо).

2. Зазначити, чи заслуговують на увагу та включення до висновку ГНЕУ перераховані вище зауваження (по кожному із зауважень окремо).

3. Чи бачите Ви ще якісь ризики чи недоліки проекту № 4614, про які не було зазначено у висновку ГНЕУ? Якщо так, то вказати, які саме.

4. Пояснити причини невиключення зазначених вище зауважень до висновку ГНЕУ по проекту № 4614.

5. Провести службове розслідування та вжити заходів відносно осіб, які є виконавцями даного висновку

6. Пояснити причини ненадання відповіді на депутатське звернення у встановлений чинним законодавством строк».

Насамперед, Головне управління вдячне шановним народним депутатам за те, що Ви у своїй діяльності «завжди зважали на висновки Головного науково-експертного управління (далі – ГНЕУ) та намагалися врахувати ті зауваження, які висловлені у них» і сподівається, що Ви будете використовувати висновки Головного управління і у майбутньому.

З приводу порушених Вами у депутатському запиті питань вважаємо за доцільне звернути увагу на наступне.

Щодо наведеного в запиті зауваження, що ГНЕУ не звернуло увагу на те, що проектом вводяться в законодавство корупційні схеми, слід зазначити, що згідно з висновком Комітету з питань запобігання і протидії корупції щодо результатів здійснення антикорупційної експертизи проекту нормативно-правового акта «у проекті не виявлено корупціогенних факторів – проект акта відповідає вимогам антикорупційного законодавства» (рішення Комітету від 1 червня 2016 року, протокол 373).

Крім цього, на нашу думку, питання про те, «чи заслуговують на увагу на включення до висновку ГНЕУ перераховані у листі зауваження» та «чи бачите Ви ще якісь ризики чи недоліки проекту № 4614, про які не було зазначено у висновку ГНЕУ», позбавлені практичного сенсу, оскільки висновок управління на вказаний проект вже наданий у встановленому порядку.

Щодо прохання пояснити причини невключення зазначених вище зауважень до висновку ГНЕУ, зазначимо, що такою причиною є те, що висновки ГНЕУ готуються працівниками управління, а тому включення до них зауважень інших осіб не є правомірним. Разом з тим при його підготовці можуть бути використані надані такими фахівцями матеріали за умови, якщо працівники управління погоджуються з ними та це не порушує права інтелектуальної власності зазначених осіб.

Щодо тих зауважень конкретного характеру до положень проекту № 4614, які висловлені у Вашому депутатському запиті, Головне управління вважає за доцільне висловити наступне:

Щодо визначень «товари, які порушують права інтелектуальної власності» та «контрафактні товари» у новому пункті статті 57-1 Митного кодексу України (пункт 1 запиту).

У запиті зазначається, що «порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності повинні бути і вже відображені в спеціальному законодавстві, а не у Митному кодексі України. Такими спеціальними актами є Закони України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на зазначення походження товарів» тощо. Тому вводити це поняття в Митному кодексі України недоцільно».

Однак слід звернути увагу на те, що у чинних редакціях більшості вказаних законів визначення змісту зазначених термінів відсутнє. При цьому там, де воно є (наприклад, у Закон України «Про авторське право та суміжні права» розкрито

зміст терміну «контрафактний примірник твору, фонограми, відеограми»), воно стосується лише конкретного об'єкту права інтелектуальної власності і немає загального характеру, який дозволяв би використовувати його щодо всіх інших об'єктів права інтелектуальної власності. За цих умов включення до статті 4 МК України визначення понять «товари, які порушують права інтелектуальної власності» та «контрафактні товари», які є загальними для всіх об'єктів права інтелектуальної власності, є виправданим. Крім цього, як впливає із Вашого депутатського запиту, представники Представництва Європейського Союзу в Україні також вважають, що «термін «контрафактні товари повинен бути чітко визначений у проекті № 4614».

Щодо конкретних зауважень до змісту вказаних визначень, то у запиті зазначається, що «пропонований проектом № 4614 підхід до визначення об'єктів, що порушують права інтелектуальної власності, видається не зовсім коректним. Зокрема, відповідно до положень проекту для застосування заходів по попередженню потрапляння на територію України товарів, які порушують права інтелектуальної власності, буде можливим лише за наявності доведеного факту порушення таких прав. У той же час, міжнародною практикою є застосування іншої концепції - товарів, які підозрюються в порушенні, а не доведено порушують права інтелектуальної власності».

Проте, не зовсім зрозуміло, що саме мається на увазі, оскільки чинна редакція МК України дозволяє призупиняти митне оформлення товарів за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності (зокрема, частина 4 його статті 397). При цьому у проекті не передбачено виключення відповідних положень із МК України, у ньому лише йдеться про їх певне вдосконалення.

Інше зауваження стосується того, що у запропонованому визначенні змісту терміну «контрафактні товари» «звужуються випадки порушення прав інтелектуальної власності. Наприклад, передбачені чинним законодавством товари, що містять тотожні або схожі (що їх можна сплутати) знаки для товарів і послуг, не будуть вважатися контрафактними товарами».

Проте у підпункті «а» нового пункту 57¹ статті 4 МК України пропонується таке визначення вказаного терміну:

«а) контрафактні товари, що означає:

товари, що порушують право на торговельну марку в Україні і носять без дозволу позначення, ідентичне торговельній марці, належним чином зареєстрованій стосовно того самого типу товарів, або яке за своїми характерними особливостями неможливо відрізнити від такої торговельної марки».

Таким чином, на нашу думку, запропонована у проекті ознака (позначення, яке за своїми характерними особливостями неможливо відрізнити від належним чином зареєстрованої торговельної марки) є такою, що охоплює випадки, про які йдеться у Вашому депутатському запиті.

Щодо необхідності врахування у проекті переміщення у ручній поклажі речей, яке містить ознаки торговельного перевезення (пункт 2 запиту).

У запиті стверджується, що «проект № 4614 передбачає, що заходи, пов'язані із призупиненням митного оформлення, не застосовуються до

особистих речей, що переміщуються у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі (підпункт а) підпункту 1 частини 3 статті 397 МКУ). Однак, у проекті не встановлюються випадки, коли переміщення в ручній поклажі речей містить ознаки торговельного перевезення».

На наш погляд, це зауваження не має під собою відповідних підстав. Адже у новій редакції частини 3 статті 397 МК України пропонується визначити:

“3. Заходи, пов’язані із призупиненням митного оформлення відповідно до положень цього розділу, застосовуються до:

1) товарів, що ввозяться громадянами на митну територію України або вивозяться за її межі, за винятком:

а) особистих речей, що переміщуються у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі;

б) товарів, що ввозяться громадянами на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі для власного використання і не призначені для виробничої чи іншої підприємницької діяльності, сумарна фактурна вартість та/або вага яких не перевищує обмежень, встановлених частиною першою статті 374 цього Кодексу». При цьому слід врахувати, що згідно з пунктом 36 частини 1 статті 4 МК України під особистими речами розуміються «товари, нові і такі, що були у вжитку, призначені для забезпечення звичайних повсякденних потреб фізичної особи, які відповідають меті перебування зазначеної особи відповідно в Україні або за кордоном, переміщуються через митний кордон України у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі і не призначені для підприємницької діяльності, відчуження або передачі іншим особам».

Таким чином, у всіх інших випадках, в тому числі, у випадку торговельного перевезення громадянами України відповідних товарів у ручній поклажі, супроводжувальному або несупроводжувальному багажі, можуть бути застосовані заходи, пов’язані із призупиненням митного оформлення.

Щодо встановлення проектом міжнародного принципу вичерпання прав у підпункті «б» підпункту 2 частини 3 статті 397 Митного кодексу України (пункт 3 запити), що не є предметом регулювання Митного кодексу і, відповідно, проекту № 4614.

У підпункті 2 частини 3 вказаної статті МК України йдеться про те, що заходи, пов’язані із призупиненням митного оформлення відповідно до положень цього розділу, застосовуються до:

«2) товарів, що поміщуються в митні режими імпорту, реімпорту, експорту, реекспорту, тимчасового ввезення, тимчасового вивезення, митного складу, вільної митної зони, переробки на митній території, переробки за межами митної території, за винятком:

а) припасів;

б) товарів, які були виготовлені правовласником чи за його згодою та введені у цивільний оборот».

На наш погляд, дана пропозиція не стосується встановлення міжнародного принципу вичерпання прав. Міжнародний принцип вичерпання прав означає те, що право забороняти подальший продаж товару, що містить об’єкт

інтелектуальної власності, вичерпується після введення його в цивільний обіг правовласником або уповноваженою ним особою на території будь-якої країни світу. Положення ж проекту стосуються не правомірності введення товарів у цивільний обіг, а лише їх митного оформлення.

Щодо змін до частини 4 та нової частини 5 статті 398 МК України (пункт 4 запиту), які у сукупності з запровадженням концепції доведення факту порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, обмежують компетенцію митних органів в частині захисту прав інтелектуальної власності.

З цього приводу зазначимо, що аналіз положень чинних редакцій вказаних частин та їх нових редакцій, які пропонуються у проекті, не дозволяє підтримати такий висновок, оскільки запропоновані зміни конкретизують порядок того, як саме органи доходів та зборів отримують інформацію про зареєстровані у митному реєстрі об'єкти права інтелектуальної власності та дозволяють вказаним органом використовувати для забезпечення ідентифікації товарів, що порушують права інтелектуальної власності, додаткові інформаційні ресурси, що не передбачено у чинних редакціях вказаних частини. Що підтверджується, зокрема, відповідними положеннями Порівняльної таблиці до проекту.

Норми чинної редакції	Запропонована редакція
Стаття 398. Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності 4. Для сприяння захисту прав інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, під час митного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України, інформація про об'єкти права інтелектуальної власності, зареєстровані в митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, надсилається всім органам доходів і зборів України. 5. Після реєстрації об'єкта права інтелектуальної власності в митному	Стаття 398. Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності 4. Інформація про об'єкти права інтелектуальної власності, зареєстровані в митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, доводиться до органів доходів і зборів через інформаційні системи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Для забезпечення ідентифікації товарів, що порушують права інтелектуальної власності, органи доходів і зборів можуть використовувати додаткові інформаційні ресурси в межах, що не суперечать законодавству.

<p>реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, органи доходів і зборів на підставі даних такого реєстру вживають заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України контрафактних товарів.</p>	<p>5. Органи доходів і зборів вживають заходів до сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України на підставі даних митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону.</p>
---	---

Щодо частини 4 статті 401 Митного кодексу в редакції проекту (пункт 5 запиту).

У новій редакції цієї частини передбачається, що «перед знищенням товарів можуть відбиратися їх зразки, які використовуються в навчальних цілях та для забезпечення інформування громадськості про товари, які порушують права інтелектуальної власності». З цього приводу у Вашому депутатському запиті зазначається, що «з огляду на практику, яка свідчить про те, що контрафактні або піратські товари і так не знищуються належним чином, таке положення дозволить порушникам за «додаткову плату» відбирати усі свої контрафактні товари для навчання чи інформування громадськості».

Проте слід звернути увагу на те, що у новій редакції частини 4 статті 401 МК України йдеться про відбір зразків товарів. При цьому не буде легальних підстав для відбирання усіх контрафактних товарів, оскільки передбачається лише відбір окремих екземплярів із партії таких товарів як зразків.

Крім цього, варто звернути увагу на те, що чинна редакція цієї частини визначає, що «перед знищенням товарів відбираються їх зразки, які зберігаються органом доходів і зборів протягом року в таких умовах, щоб вони могли бути елементами доказу, прийнятими в судових процедурах, де може бути необхідним їхнє використання». У зв'язку з тим, що положення про відбір зразків (безвідносно для яких цілей) вже діє, для застереження про те, що це такий відбір може призвести до масового проникнення на український ринок контрафактної продукції, потрібні належним чином зафіксовані реальні факти, про які Головному управлінню невідомо.

Щодо нової статті 401¹ Митного кодексу України (пункт 6 запиту).

У частині 8 цієї статті пропонується визначити, що «у разі коли протягом 10 робочих днів після отримання повідомлення про заперечення щодо знищення товарів правовласником не буде подано органу доходів і зборів ухвали суду про забезпечення позову щодо заборони вчинення певних дій у справі про порушення прав інтелектуальної власності, за відсутності ознак порушення митних правил товари, щодо яких було прийнято рішення про зупинення митного оформлення, підлягають митному оформленню в установленому порядку. У такому разі відшкодування декларанту та іншим особам витрат та

збитків, спричинених зупиненням митного оформлення, здійснюється за рахунок правовласника».

Заперечення проти цього положення полягає в тому, що, зокрема, «чинна редакція Митного кодексу дозволяє протягом встановлених строків надати або ухвалу суду, або висновок органу експертизи, що підтверджує наявність порушення». Проте не зовсім зрозуміло, про які саме положення чинної редакції МК України йдеться. Річ у тому, що стаття 401¹ «Особливості призупинення митного оформлення та знищення невеликих партій товарів, що пересилаються на митну територію України в міжнародних поштових відправленнях або міжнародних експрес-отправленнях» лише включається до МК України, що означає відсутність аналогічних норм у його чинній редакції. Якщо ж йдеться про положення чинних редакцій статей 399 «Призупинення митного оформлення товарів на підставі даних митного реєстру», 400 «Призупинення митного оформлення товарів за ініціативою органу доходів і зборів» та 401 «Спрощена процедура знищення товарів, митне оформлення яких призупинено за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності» МК України, то вони не передбачають подання «висновків органу експертизи, що підтверджують наявність порушення». При цьому у частині 9 статті 399 МК України визначено, що «у разі якщо протягом строків, зазначених у частині другій цієї статті, правовласник подасть органу доходів і зборів, що призупинив митне оформлення товарів, ухвалу суду про заборону вчинення певних дій у справі про порушення прав інтелектуальної власності або інше рішення з цього питання, винесене (прийняте) іншими уповноваженими державними органами, орган доходів і зборів продовжує призупинення митного оформлення товарів на строк, встановлений цими органами».

Таким чином, Управління не вбачає наявності суттєвих ризиків, які б унеможливили прийняття проекту № 4614 у першому читанні за основу у тих його положеннях, щодо яких у Вашому депутатському запиті наведено зауваження. Хоча це не виключає їх використання для подальшого вдосконалення відповідних положень законопроекту при підготовці його до другого читання. У зв'язку з цим, на нашу думку, підстави для проведення службового розслідування та вжиття заходів відносно осіб, що є виконавцями висновку на даний проект, відсутні.

Щодо зауважень представників Представництва Європейського Союзу в Україні, про які йдеться у Вашому депутатському запиті, то більшість з них має загальний характер, і вони можуть бути враховані при подальшому доопрацюванні проекту № 4614 за умови їх конкретизації.

Слід зазначити, що висновки Головного науково-експертного управління мають рекомендаційний характер і направляються головному комітету для врахування при розгляді законопроекту та прийняття рішення стосовно подальшої роботи над ним (частина 5 статті 103 Регламенту). Остаточне ж рішення щодо законопроекту приймається на пленарному засіданні Верховної Ради України, яка відповідно до статті 102 Регламенту Верховної Ради України розглядає їх, як правило, за процедурою трьох читань.

Слід також звернути увагу на те, що для всебічного опрацювання законопроектів у комітетах народними депутатами України чинним законодавством передбачена можливість залучення експертних висновків й інших, окрім Головного управління, суб'єктів. Такими суб'єктами, зокрема, є: комітет, до предмета відання якого належать питання бюджету; комітет, до предмета відання якого належать питання боротьби з корупцією; комітет, до предмета відання якого належить оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції; Кабінет Міністрів України (частина 1 статті 93 Регламенту Верховної Ради України); Національна академія наук України; відповідні міністерства; інші державні органи; установи і організації; окремі фахівці (частина 3 статті 103 Регламенту Верховної Ради України), а також, враховуючи європейський напрям вдосконалення законодавства України, до надання висновків залучаються й експерти з установ Ради Європи. Очевидно, що, з огляду на можливість отримання до відповідного законопроекту численних експертних висновків від різних суб'єктів, обсяг і зміст їх буде відмінним не лише від висновків Головного управління, але й від інших висновків, що є цілком виправданим і спрямовано на покращення якості законопроектної роботи у Верховній Раді України.

Звертаємо також Вашу увагу і на те, що Комітетом Верховної Ради України з питань податкової та митної політики, який є головним комітетом з підготовки і попереднього розгляду законопроекту за № 4616, цей законопроект рекомендовано прийняти за основу (рішення Комітету від 06.05.2016 р.).

Щодо строків надання відповіді на лист від 5 квітня 2018 року

У Вашому запиті зазначено, що «нами (народні депутати України В.Ю. Пташник, Ю.Б. Дерев'янка, О.В. Єднак, П.М. Кишкар, Т.Г. Острікова, А.І. Шкрум) було направлено депутатське звернення на Ваше ім'я (Перший заступник керівника Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України С.О. Гудзинському) стосовно недоліків проекту Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України (реєстр. № 4614 від 06.05.2016 року), які не були відображені у висновку Головного науково-експертного управління. Разом з тим, станом на сьогодні, у супереч положенням Закону України «Про статус народного депутата України» про надання відповіді на депутатське звернення у 10-денний строк, не надано жодної відповіді на наше звернення від 05 квітня 2018 року».

З цього приводу вважаємо за доцільне звернути увагу на наступне. Згідно з Законом України «Про статус народного депутата України» народні депутати, зокрема, можуть використовувати депутатські бланки для офіційних запитів, звернень та листів. Вважаємо, що статус документів, підписаних народними депутатами України, від якого залежать строки відповідей на поставлені у них питання, має визначатися залежно, зокрема, від назви документа. На депутатському бланку, на якому викладені недоліки проекту Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України, (реєстр. № 4614 від 06.05.2016), які не були відображені у висновку управління, відсутнє

зазначення, що це депутатське звернення чи депутатський запит. Звідси випливає, що це офіційний лист, строк відповіді на який становить не більше одного місяця від дня його надходження. У зв'язку з цим вважаємо, що Головне управління строк відповіді на вказаний лист народних депутатів України не порушений.

З повагою,
Заступник керівника Головного управління

І.В. Зуб